

zanima, zdaj, ko bomo lahko vse one različne pojave, ki smo jih spoznavali le teoretično, opazovali resnično pred seboj, ko bomo različna vprašanja, ki nam jih stavi pedagogika, poizkušali reševati vzajemno z drugimi pionirji kulture. Polje, široko in nepregledno, se širi pred nami, dela se obeta veliko, in kdor čuti v svojih rokah moč, v svoji duši pogum, naj gre z nami, naj dela — v prosep nam in domovini. —

V prosep domovini!... Skoro nerad sem zapisal te besede, zakaj delo in navedenjen zanj je postalo že stalna fraza vseh rodoljubnih govornikov, ki zvečer prodajajo narodnost na cente, drugo jutro pa že sklepajo masne kupčije s tujcem — prihajajo. Ali to ne velja morda za eno ali drugo stranko, žal je povsod enako, tam boljše, tu slabše... In zato se resno bojim, da se bo tudi tukaj razumelo kot fraza in se marsikatera ustna ne bodo ironično nasmehnila: »Frazer ali pa pretiran idealist...« Ali prvo ne maram biti, drugo biti pa je danes skoro nemogoče. Povsod gledajo merodajni faktorji, da nam prepode idealizem kolikor mogoče hitro iz src, da nas naredi in vzgoje za egoiste, ki iščejo le svojih koristi, a ne poznajo skupnosti... Žalostno je, da se to godi direktno in indirektno v šolah, kjer bi bila dolžnost in tudi prilika pokazati uspehe skupnega dela. Pa bo morda kdo ugovarjal: ni res! Toda če pogledamo jasno, ne vidimo nič drugega, kakor žalostne karikature vzgojnega dela. Moje mnenje in mnenje še marsikoga drugega je v tem oziru, da bi se moralo postopanje v naših šolah temeljito izpremeniti... Če ne, bomo, žal, imeli priliko gledati rastočo vrsto odpadnikov Slomškarjev. In poleg tega je potrebno izpremembe še veliko drugega. Pedanterije je v naših šolah še vedno silno veliko, kar je neopravičljiv pedagoški pogrešek, dočim je vzgoja k popolni apatiji do dela, vsakega dela izven šolskega guljenja in poleg tega vzgoja k hinavščini v bujnem cvetju... Ni čuda, če kličemo za značaj, pa jih ni... Kdo pa je kriv?

To je tisto usodno vprašanje, ki mu ne maram tukaj odgovorjati, vprašanje, ki mu naj odgovori vsakdo sam.

Kaj je bil namen mojih dosedanjih besed? Nič drugega, kakor hotel sem samo opozoriti slavni zbor na milje, v katerem smo prisiljeni živeti, na vzgojo, ki smo jo bili prisiljeni uživati. Njeni sledovi se še ne poznajo docela, ali poznali se bodo kmalu, in zdrava narava ona, ki bo bolezen prebolela.

Živimo v dobi hitrega razvitka, silno hitrega žitja, živimo pa tudi v dobi političnih beguncev, živimo v dobi, ki ima malo, bore malo značajev...

In s temi besedami sem primoran začeti svoje poročilo o stanju in gibanju slovenskih učiteljskih skupin v zadnjih letih.

Naše stanje je v splošnem takšno, kakor po drugih zavodih, tuintam morda še slabše, boljše pa težko...

In če torej pravim, da poleg vseh naših drugih šol učiteljska prav nič ne odgovarja duhu našega časa, bodisi po svoji notranji upravi, ali učni uredbi — se ne čudite! Da, še več; zastareli učni načrti takorekoč ovirajo modernim znanstvenim uspehom pot v šolo. In tako ne dobimo onega potrebnega, kar bi morali nesti s seboj v življenje. S tem pa gotovo ne mislim valiti kakšne krivde na profesorje, saj se med njimi tudi dobe častne izjeme.

Že dijak na drugih zavodih je pogrešal zase prave izobrazbe, širokega obzora, ki ga sedanja šola ne more dati; kako bi ga pač ne pogrešal učiteljski, ki je količkaj trezno gledal v svet, ki mu niso bile oči zamegljene od pretiranega idealizma, nasprotnega onemu, ki nam ga pri-

Ni ga pa ta čast niti najmanj prevela v delovanju, ne v občevanju. Kolegialno postrežljiv je bil prej ko slej in rad pomagal z dobrim svetom, kjer je mogel.

A še glasneje so zašumele smreke s svojimi vršički v grajskem parku, in divji golob se je čudil med vejami ter opozarjal družico, naj gleda in se čudi, kako dolga vrsta pogrebcev se vije na izjansko pokopališče: dolg izprevod, opremljen z gasilskimi znaki in bleščečimi čeladami, potem vrsta tovarišev in tovarišev, stopajočih zamišljeno za mnogobrojno sorodščino, truma za trumo prijateljev in znancev, učencev in učenek. Kdo naj prešteje vso to mnogoglavo množico, vse cvetje in vence? Vsa ta družba se je zavrnila k grobu Fr. Ks. Trošta.

Zopet je zavela hladna sapica preko pokopališča, donašajoča pokojniku poslednje pozdrave od bivših učencev njegove prve službe v prijazni Podgradi na Vipavskem, z bregov daljne Kolpe in cele Kranjske, s Češke in Moravske; okolica podkrimska je pa kar ječala, kakor mati ob nenadomestni izgubi najdražjega sina...

manjkuje. Spoznal je pomanjkanje — in iskušal je to nadomestiti... Samoizobrazba... Če bi se izobraževal sam še posebe v prostem času, bi se morda dalo pomagati... Potem ne bi stopil v življenje popolnoma nepripravljen, kakor bi vzel ribo iz vode in jo vrgel na skalovje v objeme vročega solnca. Riba pogine, in naravno je, da mora umreti duševno tudi tak učitelj in je potem popoln stroj, mrtva številka v matriki...

Ali hočete, da vam pripovedujem preprosto in vendar tako žalostno tragedijo takega mrtvega ali bolje — umornega življenja?

Z lepimi, visokimi ideali je stopil učiteljski abiturient z zrelostnim izpričevalom v svojo prvo službo v hribe, v pušto vas, kjer je edini inteligent le še župnik. Zaradi skrajno slabih gnotnih razmer mu ni mogoče, da bi si nabavil knjižnico ali naročil časopisov — pa živi osamljen, brez vsake moralne opore, brez človeka, ki bi ga razumel, s katerim bi se lahko pogovoril, kakor mu želi duša. Brez vsake opore je... Šola mu je ni dala, sam v sebi je pa tudi ne more najti, ker ni ničesar, česar bi iskal! Resnacija se ga polasti, postane popolnoma apatičen, brezdelica se ga polasti; išče tolažbe in razvedrila kjerkoli, ker ju v sebi ne more najti...

In takih žalostnih, tihih tragedij najdete na Slovenskem, posebno pa na Kranjskem veliko!

Govori in navdušuje se navadno na abiturientih sestankih... Navdušuje za vse one lepe ideale, ki se potem razprše in izginejo, kakor rosa, ko posije nanjo solnce.

Mi ne govorimo danes takih navdušenih govorov! Zakaj perspektiva, po kateri zasledujemo svojo bodočnost, ne obeta nič lepega. Obeta baš nasprotno vsemu, po čemer hrepeni mlad idealist. Potrebno pa je, da vsaj vidimo, kaj imamo pričakovati. Lahko se še pripravimo, okrepimo, da tako hitro ne podležemo.

Samoizobrazba je bila torej naš glavni namen in smoter; zanj smo stremili, a silili so nas k temu od ene strani resnična želja po boljšem, kakor smo prejeli v šoli, od druge pa želja po odpomoči. V čem pa je obstojala samoizobrazba? Naštevati vsa sredstva na tem mestu bi bilo odveč, podati hočem le nekaj splošen očit našega stanja in gibanja.

Vsak učiteljski, ki je čutil željo izpopolniti svojo izobrazbo, je bil navezan na svojo lastno energijo, na svojo lastno pridnost. In število takšnih je bilo v zadnjih letih čimdalje večje, želja po večji izobrazbi, ki tvori v času, ko toleče življenje s trdo silo po obrazu mogočno moralno silo, ta želja je zavalovila v srce, in živahno gibanje se je pričelo. Prešinjala je vse čimdalje bolj zavest, da učiteljski stan bolj, ko vsak drugi zahteva krepih, vztrajnih in energičnih delavcev. Temeljito uporabiti to malo, kar da šola, na drugi strani pa iskati izobrazbe, ki je šola ne da, to je bil smoter, za katerim so stremili in za katerim stremijo tudi mi!

Začelo pa se je to napredno in razveseljivo gibanje nekako pred 8. leti na slovenskih učiteljskih v Ljubljani, Mariboru, v Gorici, oziroma Kopru. Seveda so nastopili izpočetka le nekaterniki, ko so jasno spoznali, da je treba povzdigniti nivo učiteljskega naraščaja, ker za vzgojo naroda je treba imeti trdne podlage v kulturi in ta temelji le na resnični izobrazbi. In tako je lansko leto poudarjal že tov. Vadnal v svojem poročilu, da je zmagala kulturna struja na učiteljsku v Ljubljani, in meni ne preostaja drugega, kakor poudariti, da se je to zgodilo tudi na drugih slovenskih učiteljskih, kar omenjam natančneje v podrobnem poročilu. (Dalje.)

Utihi je mrtvaški zvon, ko se je oglasil ob grobu tovariš E. Gangl in začel: »Življenje je kupa, ki jo človek polni s svojimi deli do vrha. Ko je kupa polna, pride sodba...« Sodba nas vseh navzočih je pa bila taka, da je kupa življenja našega tovariša Fr. K. Trošta napolnjena s samimi dobrimi deli, ki bo v njih on sam živel večno. Naj bi ga enako milo sodil tudi večni Sodnik!

Se sedaj odmeva od pustih zidov pokopališča in od nemih spomenikov zamolklo resni klic: Slava, slava, slava njegovemu spominu, ki smo mu ga vsi solzni oči ostavili za slovo.

V znak priznanja, so tudi cvetke na grobeh priklanjale glavice. Danes se dviga med njimi nov svež grob, ki se naš duh in naše srce ne moreta ločiti od njega. — France, Ti pa spavaj v miru! Na snidenje: nad zvezdami!

Tvoj prijatelj

Ivo.

24. VII. 1912.

Kranjsko učiteljstvo mora zopet en dan tukaj okrasiti s črnim robom, to je dan 24. julija t. l.

Tistega dne je zboroval kranjski deželni zbor, in poslanci narodno-napredne stranke so hoteli porabiti to priliko, da rešijo vsaj za prvo silo kranjsko učiteljstvo iz največje bede. Po dr. Franu Novaku so vložili nujni predlog, ki se glasi:

Deželni zbor skleni:

1. Vsemu neoženjenemu učiteljstvu se prizna draginjska doklada, in sicer po 25% temeljne plače.

2. Vsemu oženjenemu učiteljstvu se prizna poleg dosedanje 25% draginjske doklade še 15% doklada, da znašaj ta odstavek po 40% temeljne plače.

3. Draginjska doklada se nakaže vsemu učiteljstvu od 1. julija 1912 naprej.

4. Za tekoče leto naj deželni odbor pokrije te izdatke potom kreditne operacije, za l. 1913 pa naj ta izdatek postavi v proračun.

5. Ta draginjska doklada velja do prihodnje stalne regulacije učiteljskih plač, ki pa naj se čimprej izvrši.

Ni človeka pod solncem, ki bi mogel trditi, da so v tem nujnem predlogu stavljene zahteve pretirane ali celo neizvedljive. Obratno: zahteve so tako ponižne, da lahko zanje glasuje vsakdo, kdor ne nosi v prsih nameste srca kamena in kdor ni že popolnoma otopel od samega sovraštva do učiteljstva! — Ko je prišlo po utemeljevanju nujnosti do glasovanja, so za predlog glasovali napredni poslanci in Nemci, obsedeli so klerikalci, in predlog je — padel! Med tistimi, ki so odjedli tudi sedaj kranjskemu učiteljstvu najskromnejše izboljšanje obupnega materialnega položaja, sta bila zopet — učitelja Jernej Ravnikar in Franc Jaklič!

Globoko v vsojo brezvestnost naj si v večni dokaz zopetnega izdajstva vžgeta pekoče znamenje:

24. VII. 1912.

Na deželnega glavarja so napredni poslanci v seji dne 23. t. m. vložili tole interpelacijo:

V zadnjem zasedanju je sklenil deželni zbor kranjski, da naj izplača deželni odbor po svoji previdnosti onim učiteljem in učiteljicam, ki dosedaj še niso bili deležni draginjske doklade, 25% draginjske doklade.

Do danes še deželni odbor ni nakazal učiteljem in učiteljicam te draginjske doklade.

Neumevno se nam vidi to preziranje sklepov deželnega zbora od deželnega odbora. In ker se provzroča s tem preziranjem učiteljstvu tudi materialna krivica, dovoljujemo si staviti na g. deželnega glavarja vprašanje, zakaj se ta draginjska doklada dosedaj učiteljem še ni izplačala, in ali misli odrediti g. deželni glavar, da se zadeven sklep deželnega zbora nemudoma izvrši.

Deželni glavar je odgovoril na interpelacijo dne 24. t. m., rekoč, da obsežna pozvedovanja na županstvih po individualnih in lokalnih razmerah še niso dognana. Kadar pa bodo, bo vse potrebno ukrenil — po svoji previdnosti!

Če pojde ta zadeva tako hitro naprej, pride »svoja previdnost« do veljave — na sodni dan!

Izpremembe zakonskega načrta o šolskem nadzorstvu so bile v razgovoru na seji dne 24. t. m.

Kot poročevalec šolskega odseka je poročal dekan Lavrenčič o izpremembah točke 6 § 20. in točke 7 § 32. zakona o šolskem nadzorstvu.

Posl. tov. E. Gangl je izjavil, da se narodno-napr. stranka ne bo udeležila debate, ker je že pri zadnji debati večina odklonila vse izpreminjalne predloge in vse resol. Predvsem je potrebna ureditev materialnega položaja učiteljstva. To stališče zavzemljemo tudi danes. Vendar pa priporoča, da poročevalec stavi resolucijo, po kateri se dovoljuje tudi provizoričnim učiteljem z usposobljenim izpitom volitev zastopnikov v okrajni šolski svet.

Večina tudi tega ni uvaževala!

Roma locuta — causa finita! Po zašlugi klerikalcev je zopet vse padlo v vodo, kar je bilo v danih razmerah mogoče dobrega storiti za učiteljstvo. Zalostna nam majka!

Südmarka.

V Solnogradu je zborovalo pretekli petek nemško bojno društvo Südmarka. Po predloženem poslovnem poročilu je 31. decembra 1911 štela Südmarka 907 skupin s 82.281 člani, med njimi 56 žen-

skih, 11 akademični hin 2 mladinski skupini.

Ustanovilo se je 62 novih skupin. Članov Südmarka je na Štajerskem 20.597, na Nižje Avstrijskem (brez Dunaja) 19.144, na Dunaju 11.433, na Zgornjem Avstrijskem 9691, na Koroškem 8559, na Tirolskem 4458, na Solnogradskem 3271, na Predarljskem 2005, na Kranjskem 1812 in na Primorskem 1311. Pomnožilo se je število članov za 3760.

Kar se pa tiče plačevanja skupin, so skupine lani plačale 8055 K 35 v manj kot predlanskim, in sicer se je znižala po skupinah vplačana vsota od 286.295 K 31 v na 278.239 K 96 v.

Za Südmarkine namene so izdali 1911. leta 665.749 K 19 v (1910 l. 594.148 K 41 v), in sicer za naseljevanje 207.867 K 33 v 1910 l. 181.967 K 93 v), darov 94.711 K 42 v (1910 l. 108.253 K 99 v), ustanov 3134 K, posojil 84.288 K 89 v (1910 l. 114.118 K), za ljudske knjižnice 11.985 K 42 v (1910 l. 18.217 K 27 v.)

Koncem leta 1911 je imela Südmarka 270 (212) knjižnic s 169.065 (147.365) knjigami. Izposodilo se je 27.757 (26.344) osebam 235.964 (301.817) knjig.

Potni učitelji so trije: Hoyer, Schneider in Maschke. Predavali so 455 krat in privedli društvu 4111 novih članov.

Za naseljevanje je izdala Südmarka 207.869 K 33 v, in sicer 157.814 K za nakup novih zemljišč, 45.121 K pa na stare dolgove. Nakupili so lani nad 1000 johov zemljišč. Od ustanovitve Südmarka leta 1906 se je izdalo za naseljevanje 739.796 K 18 v.

Vsega skupaj je naselila Südmarka do zdaj na slovenskem ozemlju 31 nemških rodbin s 156 glavami v 21 krajih treh dežel.

Deška mešč. šola v Ljubljani je nujno potrebna.

(Dalje.)

6. Deželni odbor ne prevzame plač.

Deželni odbor glasom dopisa z dne 13. junija 1910 soglašal z ustanovitvijo IV. deške ljudske šole, odklanja pa zopet prošnjo za plače učiteljstva za meščansko šolo.

7. Breme za mestno občino.

S tem, da je deželni odbor odklonil plače učiteljstva, bo moral pa občinski svet sklepati, če ustanovi meščansko šolo tudi v slučaju, če bo morala mestna občina v smislu deželnega šolskega zakona z dne 19. decembra 1874, leta prevzeti aktivitetne prejemke učnega osebja.

O sklepih občinskega sveta bo treba obvestiti c. kr. deželni šolski svet.

Če bi dežela prevzela aktivitetne prejemke učiteljstva, kakor je storila za meščansko šolo v Postojni, bi za ustanovitev meščanske šole ne bilo ovire. V tem slučaju pa, ker deželni zbor odklanja vsako podporo, si pa naloži mestna občina z ustanovitvijo meščanske šole občutno breme. Nastane vprašanje, ali bi kazalo pod takimi okoliščinami vseeno ustanoviti meščansko šolo in ali bi donášala meščanska šola z ozirom na stroške tudi primerne koristi ljubljanskim davkoplačevalcem.

8. Naloga, vrednost in važnost meščanskih šol.

Poglejmo si, kakšno nalogo in vrednost imajo meščanske šole.

Meščanske šole imajo v prvi vrsti nalogo, pripravljati učence za praktično življenje tako, da dobimo izobražene obrtnike, trgovce in umne gospodarje, ki so sposobni slediti napredku časa.

Nekateri učenci pa hrepene še po večji izobrazbi, in ministrski razpis z dne 23. avgusta 1904, št. 26.005, daje absolutom meščanskih šol te-le ugodnosti:

Na podstavi prebitega sprejemnega izpita smejo vstopiti v 4. razred realke, v učiteljske, v višje trgovske šole in kadetnice.

Dalje smejo absolutentje meščanske šole brez sprejemnega izpita prestopiti v dvorazredno trgovsko šolo; v mornarsko (navtično) šolo; v strokovne šole na c. kr. tehnološkem obrtnem muzeju na Dunaju; v razne grafične zavode in višje strokovne tečaje na Dunaju; v državno obrtno šolo v Ljubljani, Gradcu na Dunaju in drugod; v vse strokovne šole; v kmetijske srednje šole; v višje šole za vinorejo in sadjerejo; v vse gospodarske šole; v učiteljski tečaj na godbenem konservatoriju na Dunaju itd.

Absolventje meščanskih šol postanejo lahko poduradniki in celo uradniki pri železnicah, in v državnem zboru se zadnji čas deluje na to, da postanejo absolutentje meščanskih šol celo lahko državni uradniki. Zaradi tega je državni poslanec dr. Korošec pozivljaj v državnem zboru kranjsko deželno vladu, da naj ustanovi čim več meščanskih šol na Kranjskem.

Važnost in vrednost meščanskih šol je pripoznal tudi državni poslanec Buřival, ki je v odseku za službeno pragmatiko državnih uradnikov predlagal, da naj se dovršeni 4. razred meščanskih šol šteje kot enakovreden četrtemu razredu srednjih šol. Pri utemeljevanju tega predloga se je poudarjalo, da dovršeni 4. razred meščanskih šol podaja zaključeno in zaokroženo znanje, da je učni načrt meščanskih šol prav moderno zasnovan ter da se bodo s tem razbremenile srednje šole. Široki sloji ljudstva ne morejo pošiljati otrok v srednje šole, pač pa jim bo meščanska šola odprla pot v praktične stanove.

Zastopnik naučnega ministrstva, dvorni svetnik Huemer, se je tudi izjavil za nasvetovano izenačbo nižjih srednjih šol ter se je nato sprejel predlog Buřivalov. Ta sklep je največjega pomena za razvoj meščanskih šol sploh in osobito pa še za ustanavljanje četrtilnih razredov na meščanskih šolah.

V koroškem deželni zboru se je letos tudi razpravljalo o meščanskih šolah. Poslanec dr. Steinwender je poudarjal sicer, da meščanske šole ne dosežajo svojega namena, ker so prenapoljene z manj kvalificiranimi učenci; število učenčev bi bilo treba omejiti, ker ni namen meščanskih šol, da bi imele prenapoljene razrede, ampak da dosežejo učenci programatični učni smoter meščanskih šol.

Poslanec Pichler je z največjo vnemo zagovarjal meščanske šole ter poudarjal posebno njih pomen za roditelje v mestih in trgih ter je ugovarjal poslancu Steinwenderu, da bi se reduciralo število učenčev ali še celo odpravilo paraleleke.

Tudi poslanca Metnitz in Eich se ni sta strinjala povsem z dr. Steinwenderom, ampak sta želela le nekaj izprememb glede učnega načrta.

Poslanec dr. Steinhender opravičuje svoj predlog glede odprave paralel v graški »Tagespost« z dne 3. marca t. l. tako - le:

»Was endlich die Haltung des Kärntner Landtages zu den Bürgerschulen betrifft, so war bei dem Verlangen nach Beseitigung überflüssiger Parallellklassen weniger die Kostenfrage maßgebend als das Bestreben, die Bürgerschulen auf ein höheres Niveau zu heben. Denn, wenn wie es die Schul- und Unterrichtsordnung verlangt, alle Kinder nach zurückgelegter fünfter Volksschulklasse in die Bürgerschule aufgenommen werden müssen, so tritt eine Ueberlastung mit minder qualifizierten Elementen ein, die der Bürgerschule die Erfüllung ihrer Aufgabe, für die gewerblichen und landwirtschaftlichen Berufe eine bessere Vorbildung zu geben, ganz unmöglich machen. Alle Kinder mit 11 Jahren in Orten, wo es Bürgerschulen gibt, in diese hineinstopfen, heißt nichts anderes, als die Bürgerschule ruinieren; eine gesunde Entwicklung dieser Schulgattung kann doch nicht darin bestehen, daß sie möglichst viele Schüler zähle, sondern, daß die Schüler das programmatische Lehrziel der Bürgerschule erreichen.«

Če ta ali ona meščanska šola ne doseže svojega namena, je treba edinole preurediti učni načrt ter ga prikrojiti krajevnim potrebam in razmeram primerne. Meščanske šole nimajo enotnega učnega načrta kakor ljudske šole, ampak ima skoraj vsaka meščanska šola poseben učni načrt, ki se ozira na praktične potrebe dotičnega kraja, ki je zanj ustanovljena meščanska šola. Zaradi tega imamo meščanske šole s kmetiškim, trgovskim in obrtnim značajem. Meščanska šola v Krškem ima kmetiški, ona v Postojni pa trgovski značaj. Za Ljubljano bi bila bržkone najbolj praktična meščanska šola z obrtnim značajem.

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegat so dalje prijavila sledeča društva:

XXIV. Ljubljansko učiteljsko društvo:

83. Anton Likozar, nadučitelj,
84. Fran Marolt, učitelj,
85. Vendelin Sadar, učitelj — vsi trije v Ljubljani.

XXV. Litjsko učiteljsko društvo:

86. Fran Kozjak, nadučitelj, Toplice pri Zagorju.

87. Janko Štepišnik, učitelj, Toplice pri Zagorju.

88. Bernard Andolšek, nadučitelj, Litija.

89. Matija Pelko, učitelj, Toplice pri Zagorju.

Namestnici:

10. Kristina Demšar, učiteljica, Šmartno pri Litiji.

11. Marija Garbajs, učiteljica, Toplice pri Zagorju.

XXVI. Šmartno-rogaško učiteljsko društvo:

90. Otilija Fink, učiteljica, Sv. Peter na Medv. selu.

91. Franc Korbar, nadučitelj, Sv. Peter na Medv. selu.

92. Florijan Trofenik, učitelj, Zetale. Namestnika:

12. Pavel Flere, nadučitelj, Sv. Štefan.

13. Toma Kurbus, nadučitelj, Slivnica pri Celju.

XXVII. Kamniško učiteljsko društvo:

93. Tomo Petrovec, nadučitelj, Jarše.

94. Ivan Schmeidek, učitelj, Rova.

XXVIII. Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani:

95. Janko Likar, učitelj, Ljubljana.

96. Franc Črnogaj, nadučitelj, Barje.

97. Franc Škulj, učitelj, Ljubljana.

XXIX. Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj.

98. Anton Berginec, ravnatelj, Sežana.

99. Anton Mervič, nadučitelj, Povirje.

100. Anton Baša, učitelj, Kazlje.

XXX. Logaško učiteljsko društvo:

101. Leopold Punčuh, nadučitelj, Gor. Logatec.

102. Bogomir Fegic, nadučitelj, Planina.

103. Marija Moric, učiteljica, Cerknica.

104. Franja Kavčac, učiteljica, Gor. Logatec.

XXXI. Kozjansko učiteljsko društvo:

105. Mihael Germovšek, nadučitelj — Pilštanj.

106. Valentin Pulko, nadučitelj — Dobje.

107. Milka Bračič, učiteljica — Št. Vid.

108. Ant. Volavšek, učitelj — Buče.

XXXII. Konjiško učiteljsko društvo:

109. Marija Pavlič, učiteljica — Tepanje.

110. Hinko Schell, nadučitelj — Zreče.

111. Franc Golež, učitelj — Sv. Kungunda.

Vodstvo Zaveze:

L. Jelenc.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovalo dne 13. junija v Selcah nad Škofjo Loko. Dasi je bilo vreme že zgodaj jutraj skrajno neugodno, vendar ni preplašilo niti oddaljenih tovarišev in tovarišic, ki so se pripeljali k zborovanju v sredino lepe selške doline. Vseh udeležencev je bilo 24.

Predsednik tovariš Fr. Luznar omenja v pozdravnem govoru gmotno stanje kranjskega učiteljstva, ki je v Avstriji na najnižjem klinu plačilnih razredov. Dokler bo vladal na Kranjskem take vrste klerikalizem, ni upanja, da se nam zjasne vremena. Te mizerije pa so v prvi vrsti krivi Složkarji, ki s svojo hlapčevsko organizacijo ne vzmorojo ničesar, kar bi bilo v korist šolstva. Naprednemu učiteljstvu se je treba združiti še v tesnejšo vez, zakaj šoli in narodu je naša stvar pravičina. Bodočnosti se nam ni bati, ker stojimo z nami vse avstrijsko napredno učiteljstvo. Spominja se v toplih besedah umrlega člana ravnatelja Ivana Pezdica in odličnega slovenskega pesnika Antona Aškercarja.

Tajnik V. Rus poroča, da se je sešel odbor k trem sejem, člani pa so se udeležili tekmo leta dveh zborovanj. Društvo šteje 3 častne in 44 rednih članov. Odbor je ostal v vseh funkcijah isti kakor lani. Društvena kronika je za letošnjim letom popolnoma dogotovljena. Sestavila se je iz zapiskov, kar jih je bilo še na razpolago in iz poročil iz »Učit. Tovariša«. Važnejši spisi se hranijo posebe. Vsi dopisi Zaveze, Dež. učiteljskega društva in posameznikov so se rešili takoj po sprejemu. Odboru »Učit. Tiskarne« se je poslal glede izpremenjenih pravil daljši dopis, toda odbor naših opravičenih želj ni upošteval. Opis »Kranjsko okrajno glavarstvo« se je precej zapoznil. Zdaj je vse pripravljeno, zato se knjiga sigurno natisne še te počitnice. Izpolnjena pola »Društvenega izkaza naročnikov Zavezinih listov« kaže, da je treba društvu odboru pridobiti v tem kraju za »Popotnika« 22 učiteljskih knjižnic, za »Učit. Tovariša« vsaj še 25 tovarišev in tovarišic in za »Zvonček« tudi še 23 šolarskih knjižnic.

Blagajnik R. Zore poroča, da je bilo vseh dohodkov 334 K 89 h, med temi znašajo obresti J. Travrove zapuščine 214 K 74 h, stroškov je bilo 135 K 65 h, prebitka je torej 199 K 24 h.

Izvolila se 2 pregledovalca računov (M. Šavnik in L. Ažman) ter 4 delegati in 2 namestnika za letošnje skupščino.

Oba zastopnika učiteljstva v okrajnem šolskem svetu poročata natančneje v njunem delovanju v tej šolski korporaciji in dasta zbranim zborovalcem potrebne navsote. Enoglasno se sklene, da sta društvena kandidata za zastopstvo v kranjski

okrajni šolski svet dosedanja člana nadučitelj Fr. Luznar iz Primskovega in učitelj V. Rus iz Kranja.

Z vzklikom se volji ves dosednji odbor.

Predavanji tovariša P. Jocija o »Poku slabo umni« in prof. M. Pirnata o »Vzgoji čustva in volje« sta bili jako skrbno sestavljeni, poučni in velesanimivi. Ker je obljubljen, da se referata ponatisneta v »Popotniku«, se ne spuščamo v podrobnosti predavanj.

Pri vsaki točki dnevnega reda se je vnela živahna debata, zato ni čuda, da je trajalo zborovanje skoro 3 ure.

Zborovalci so se nato udeležili skupnega kosila v gostilnici gosp. Šlibarja. Po okusnem in cenem kosilu so se vrstili govori, v katerih se je poudarjalo delo za narod in stanovska zavest. Utrdilo se je v zborovalcih prepričanje, da je za društvo prav, ako se vrše zborovanja v raznih krajih okraja.

Učiteljsko društvo za litjski okraj je zborovalo v četrtek, dne 4. t. m., v Zagorju ob Savi.

Mesto odsotnega predsednika je otvoril in vodil zborovanje tajnik tov. Bernard Andolšek. Tajniško, kakor blagajniško poročilo se je z zadovoljstvom odobrilo.

Pri volitvi društvenega odbora je predlagal tov. Kozjak v izvolitev stari odbor. Ker se je pa tov. Andolšek odpovedal tajništvu je bil na njegovo mesto izvoljen tov. Janko Blaganje, nadučitelj na Dolih pri Litiji.

Pri slučajnostih se je obravnavalo več internih društvenih zadev. Prečitala se je zahvala g. glavarja V. Parme za častitko povodom premiere »Povodni mož«; dalje pismo tov. Polaka, s kojim se je odpovedal članstvu itd.

Za nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Franu Del Coltu se je dovolilo 50 K.

Tovariš Andolšek je podal sliko delovanja naših zastopnikov v okr. šol. sv. ter izjavil, da izvolitve prihodnjic ne more več sprejeti, da se pa te izjave ni moglo vzeti na znanje, je jasno. Upati je, da bo ta naš zaslužni bojevnik še upravljal ta, sicer težavni, a častni posel.

Po zborovanju smo prebili uro presrčne zabave. Kako tudi ne, saj smo bili ene duše, ene misli in daleč, daleč od uskokov.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je priredilo v četrtek dne 4. julija, svoj letosnji izlet v Vuzmetince, kjer je zborovalo v znani Štamparjevi gostilnici. Odložili smo za nekaj ur moreče skrbi ter se zbrali v lepem številu v prijaznih Vuzmetincih, da se razvedrmo v družbi tovarišev in tovarišic domačega in ljutomerskega okraja. Navzoči sta bili 2 tretjini društvenikov ter mnogo tovarišev iz ljutomerskega okraja. Med zborovanjem pa je vstopil — burno pozdravljen — naš okrajni šolski nadzornik g. Matija Heric, ki se je zaradi nadzorovanj mudil v ormoškem okraju. Prišel je kot naš tovariš in s tem pokazal svoje simpatije do učiteljstva. V tem smislu ga je tudi pozdravil tov. predsednik.

Začetkom zborovanja pozdravi predsednik tov. Rajšp vse navzoče, zlasti pa našega častnega člana Košarja star. in gospe Kosijevo in Salamunovo. V svojem pozdravu pa je omenil posebno tovarišice in tovariše iz ljutomerskega okraja, ki kaj radi zahajajo med nas. V imenu teh je odzdravil predsednik ljutomerskega učiteljskega društva tov. Tomažič.

Zapisnik zadnjega zborovanja je prečital tajnik tov. Rosina.

O delegacijskem in občenem zboru »Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem«, ki se je vršil v Ptuj, sta obširno poročala delegata tov. Rosina in Musek.

Delegatom za Zavezino zborovanje v Celju so bili izvoljeni tov. Šijanec in gospa iz Svetin in tov. Preindl iz Velike Nedelje.

Tov. Rosina nas je seznanil z Wdrovim abecednikom »Moje prvo berilo«. O knjigi se je razvila živahna debata. Sprejel se je predlog tov. Rosine, naj se naprosi Zaveza, da stori po aprobaciji pri vseh šolskih oblastih potrebne korake, da se uvede knjiga po vseh slovenskih šolah.

Sklene se, da se prve dni meseca septembra priredi izlet na Ivanjšico, to pa le v slučaju, če se javi zadostno število udeležencev.

Po zborovanju so se zbrali navzoči k skupnemu obedu, ki ga je okusno pripravil gostilničar g. Štampar. Navzočih je bilo 44 oseb. Pozneje pa je tov. Kosi povabil navzoče v svoje gorice na Vrablovščak, kjer sta nam on in gospa soproga postregla z izvrstnim nektarjem, ki v kakovosti gotovo ne bi zaostajal za onim, katerega so pili bogovi na visokem Olimpu. Škoda, da je proti večeru nastalo slabo vreme ter prehitro razkropilo izletnike na svoje domove.

—iē.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 8. avgusta, ob 10. uri predpolne v dvorani g. Kukovec v Ljutomeru. Razen navadnih točk in poročila o Zvezinem zborovanju v Ptuj po-roča naš vrli blaginjak in častni član tov. Kryl, katerega 70letnico pri tej priliki slavimo, o svojem čez 40letnem delovanju v Ljutomeru. Popoldne prosta zabava s petjem in godbo. Dragi pokazite takrat, kako cenite moža, ki je bil od ustanovitve društva vedno med prvimi delavci! Kdor se udeleži obeda, naj to naznani najmanj do 2. dne avgusta tov. Čehu v Ljutomeru.

Odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje dne 1. avgusta ob 10. uri predpolne v okoliški šoli v Ptuj. Dnevni red se učiteljstvu pravočasno naznani pismenim potom.

Predsednik.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. t. m. pri g. Košeninu na Vranskem. Predsednik tov. J. Jakše pozdravi v presrčnih besedah navzoče ter takoj pride k dnevnemu redu. Prečita nato dopisa sosednjega Celjskega učiteljskega društva in Zveze narodnih društev. Obe ma dopisoma se je ustreglo. Tovarišica Anica Brišnikova poda jako zanimivo in skrbno sestavljeno poročilo o Zvezinem zborovanju v Ptuj. Zlasti naglašja, da naj dela vsako učiteljsko društvo na to, da se pokupijo žepni koledarčki Zaveze, da se pokrijejo stroški izdaje. Nadalje navdušuje navzoče, da naj pristopajo k »Učiteljski kreditni in gospodarski zadrugi v Celju«. Naševa tudi mnogo zanimivosti tega zborovanja. V zahvalo za njeno vestno poročilo se ji predsednik v imenu vseh iskreno zahvali. Predlaga se, da se naroči toliko žepnih koledarčkov, kolikor je članov društva in da gotovo tudi odstotni ne bodo proti temu, zakaj znesek 30 h je tako malenkosten, da ga lahko utрпи vsak tovariš in tovarišica. S tem se omogoči pokritje še ostalega dolga Zveze, katerega ima zaradi izdaje žepnih koledarčkov. Sprejeto. V prihodnje je želeli, da se nekateri tovariši in tovarišice tesneje oklenejo našega društva. Le v slogi je moč. — Proč s predsodki in z osebnostmi! Kdor izostane, naj se vsaj odkupi s primerno vsotico, da napravi vsaj blaginjaku veselje. — Prihodnje zborovanje se vrši meseca oktobra; kraj in čas se pravočasno naznani. Za to zborovanje je priglašeno predavanje tov. Bečice Jakšev-tove in tov. S. Pečarja. S tem je bil oficialni del dnevnega reda končan, in predsednik zaključil zborovanje z zahvalo vsem navzočim, zlasti pa tovarišema Vidicu in Megliču, ki navzlic visoki starosti še vedno z mladeniško vnemo prihajata k zborovanjem našega društva. Živela še mnogo let v zgled in spoštudo mlajšim! — Nato je prišlo na vrsto skioptično predavanje tov. Jakšeta »Postojnska Jama«. Z zanimanjem smo poslušali predavanje, občudovali krasne slike in slišal se je marsikateri glas: »Kako lepo je to šele v resnici.« Za to predavanje tov. Jakšeta iskrena zahvala in drugič zopet!

Politiški pregled.

* Narodnosti v Avstriji. Ravnokar je izšla statistika ljudskega štetja l. 1910. — Po tem je bilo l. 1910 v Avstriji (avstr. polovici) 27.963.872 ljudi, po narodnosti se dele sledeče: Nemcev 9.950.266, Čehov 6.435.983, Poljakov 4.967.984, Malorusov 3.518.854, Srbohrvatov 1.252.940, Madžarov 10.974, Slovencev 1.552.656. Ako vzamemo vse Slovence v naši avstrijski polovici, dobimo 17.728.417, torej skoraj dve tretjini. Vsi nemški narodi v Avstriji pa štejejo 18.013.606 duš, torej imajo veliko večino nad 9.950.266 Nemci. In vendar vladajo Nemci in imajo povsod prvo besedo. Italijanov so našli 275.115. — Prirastka Slovencev v desetih letih je komaj 5,04 odstotke. Iz krstnih knjig pa bi lahko dokazali — 12 odstotkov! Mnogo Slovencev je v Ameriki, premnogo pa jih je požrlo potujčevanje. Na Koroškem je znatno padlo število Slovencev, na tržaških tleh pa naraslo. Konstatiralo se je, da nasproti nemškemu sosedu ginejo Slovenci, rastejo pa nasproti laškemu. — S potujčevanjem se najbolj množe Nemci.

* Splošna jugoslovanska stranka? Dunajska korespondenca Herzog priobčuje iz Trsta vest, da se v merodajnih jugoslovanskih krogih pripravlja ustanovitev splošne jugoslovanske stranke, ki bi obsegala avstrijske in ogrske dežele. Ta stranka naj bi stremila za skupnim jugoslovanskim programom, ki naj bi imel namen, čim najožje združiti v eno celoto vse Jugoslovane in preprečiti difference, ki sedaj vladajo med jugoslovanskimi strankami. Omogočila naj bi tudi skupno delovanje za gotove kulturne in političke smotre.

* Pomnožitev deželne brambe. »Sonn-Montagszeitung« piše, da se osnuje 19 novih pehotnih polkov deželne brambe, vsak po tri bataljone. Ti novi polki se osnujejo v treh etapah, tako, da bo v treh letih imela deželna bramba 19 polkov več.